

של הקב"ה, וְאַשְׁתְּמוֹדֶעַן דְּכַלְהוּ מִסְטָרָא דְּמִסְאָבוּתָא
 אֲתִיין וְהֵם נִיכְרִים שֶׁהֵם כּוֹלֵם בְּאִים מִצַּד הַטּוֹמָאָה, וְאַסִּיר לְאַתְּחַבְּרָא
 בְּהוּ, וְלֹא־שִׁתְּעִי בְּהַדְרֵיָהוּ, בְּמַלּוּי דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִכְן
 אֲסוּר לְהַתְּחַבֵּר עִימָהֶם וְלִסְפֵּר עִימָהֶם בְּדַבְּרֵיוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, וְאַסִּיר לְאוֹדְעָא לְהוּ
 מְלִי דְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְּאוֹרֵייתָא כֻּלָּא שְׂמָא דְּקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא וְאֲסוּר לְגַלוֹת לְהֵם אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה בְּגַלּל שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹלָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל
 הַקַּב"ה, וְכֹל אֶת דְּאוֹרֵייתָא, מְתַקְּשָׁרָא בְּשְׂמָא קְדִישָׁא וְכֹל
 אוֹת וְאוֹת שְׁבַתּוֹרָה הִיא מִתְקַשֶּׁרֶת בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וְכֹל מֵאֵן דְּלֹא אֲתֵרְשִׁים
 בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא בְּבִשְׂרֵיהּ וְלִכְן כֹּל מִי שֶׁלֹּא נִימּוֹל וְנִרְשָׁם בְּרוּשָׁם הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁל הַמִּילָה בְּבִשְׂרוֹ, אֲסִיר לְאוֹדְעָא לִיהּ מְלָחָה דְּאוֹרֵייתָא. וְכֹל
 שְׂכֵן לְאַשְׁתְּדִלָּא (נ"א לְאַסְתְּפִלָּא) בֵּיהּ אֲסוּר לְהוֹדִיעַ לוֹ דְּבַרֵי תּוֹרָה וְכ"ש
 וְאֲסוּר לְעַסּוֹק עִימוֹ בַּתּוֹרָה וְלְהַסְבִּיר לוֹ עַד שֶׁיִּבִּין אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה כִּי עִי"ז הוּא מוֹצִיא אֶת
 אוֹתוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הַחוּצָה אֶל הַחִיצוֹנִים (רמ"ק).

רַבִּי שְׂמַעוֹן פֶּתַח, (שְׁמוֹת יב) זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נֹכַר
 לֹא יֹאכַל בוֹ, וְכֹתִיב וְכֹל עֶבֶד אִישׁ מִקְּנַת כֶּסֶף וּמִלְתָּה אוֹתוֹ
 אִזּוֹ יֹאכַל בוֹ [קע] וְגו'. וְכֹתִיב תּוֹשָׁב וְשֹׁכֵר לֹא יֹאכַל בוֹ וּמִכֵּאֵן

אור הרשב"י

הַפֶּסַח לְמַלְאוֹת תּוֹתוֹ בְּאִכִּילָהּ. וְגַם שֶׁאֲמָרוּ
 חז"ל (נזיר כ"ג א) שֶׁעַל זֶה נֹאמַר (הוֹשֵׁעַ י"ד, י')
 וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם ח"ו. אֲךָ כֹּל עֶבֶד אִישׁ מִקְּנַת
 כֶּסֶף וּמִלְתָּה אוֹתוֹ אִזּוֹ יֹאכַל בוֹ וְרוֹמְזוֹ עַל מִילַת

[קע] וְבִיָּאֵר הַבְּאֵר מִים חַיִּים שֶׁעַל זֶה הִזְהִיר
 הַכְּתוּב בְּמִצְוֹת אִכִּילַת הַפֶּסַח וְאָמַר (שְׁמוֹת י"ב,
 מ"ג) כֹּל בֶּן נֹכַר לֹא יֹאכַל בוֹ פִּירוּשׁ שֶׁלֹּא יִכְנַס
 בְּאִכִּילַת הַפֶּסַח חֶלֶק הַיֶּצֶר הָרַע, שֶׁאֵל יֹאכַל

הַלִּימוּד

הַיּוֹמִי

לְעַנֵּן ר' שְׂמַעוֹן מִנְחֵם בֶּן שְׁמַחָה ז"ל

נלמד קל וחומר. ומה פסחא דאיהו בשרא למיכלא, על דאתרמיז במלה קדישא ומה קרבן פסח שהוא רק בשר לאכילה ומכל מקום מכיון שהוא רומז על דבר קדוש שהקב"ה פסח על בתי ישראל במכת בכורות, אסיר לכל הני למיכל ביה, ולמיהב להו למיכל, עד דאתגזרו ולכן אסור לכל אלו האמורים בפסוק לאכול ממנו ואסור לנו לתת להם לאכול ממנו עד שהם יהיו נימולים. אורייתא דהיא קדש קדשים (דקדשייא) שמה עלאה דקדשא בריך הוא, על אחת פמה וכמה התורה שהיא קודש קודשים והיא שמו העליון והקדוש של הקב"ה על אחת כמה וכמה שאסור ללמדה בשום אופן למי שהוא ערל והוא לא נימול.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבנהי, אמר ליה רבי אלעזר שאל את אביו רשב"י ואמר לו, הא תנינן אסור ללמד תורה לעובד פוכבים ומזלות הרי למדנו שאסור ללמד תורה לגויים העובדים ע"ז וכוכבים ומזלות, ושפיר אתערנו חברייא דבבל, דבהיב, (תהלים קמז) לא עשה כן לכל גוי ויפה נתעוררו החברים שבבל ואמרו שעל כך כתוב לא עשה כן לכל גוי דהיינו שאסור ללמדם תורה, אבל בין דאמר מגיד דבריו ליעקב, אמאי חקיו ומשפטיו

אור הרשב"י

הזכר שימול האדם את ערלת לבבו ויזכור כבוראו יתברך שמו. כי בעת ערלת לבבו קראו הכתוב (דברים ח', י"ד) ורם לבבך ושכחת את ה' וגו'. ואחר המילה נקרא בשם מילת זכרים שזכר בבוראו ובמצוותיו יתברך ועושה אותם למען שמו באהבה ובאמת ותמימות.

הלימוד היומי

לע"נ ר' שמעון מנחם בן שמחה ז"ל

לְיִשְׂרָאֵל אַבְל קֶשֶׁה כִּיּוֹן שֶׁאִמַּר הַכְּתוּב מִגִּיד דְּבַרְיוֹ לִיעֲקֹב לְמַה חֹזֵר הַכְּתוּב לֹמַר עוֹד חוֹקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיָּהּ, אֲלַעְזֹר הֵא תָּזִי, זָכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּחֻלְקָא עֲלָאָה קְדִישָׁא דָּא נָטַע בְּהוּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אִמַּר לוֹ רִשְׁב"י, אֲלַעְזֹר בָּא וְרָאָה, שֶׁאֲשֵׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵת הַחֶלֶק הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, אוֹתוֹ הַחֶלֶק הַקָּב"ה נָטַע אוֹתָהּ בְּיִשְׂרָאֵל, דְּכִתְיִב, (מְשֻׁלֵּי ד) פִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם [קמא], לָכֶם, וְלֹא לְעַמּוּן עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה דְּהֵינּוּ שֶׁנָּתַתִּי אֵת הַתּוֹרָה דּוֹקָא לָכֶם וְלֹא לְעַמִּים הָעוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה. וּבְגִין דְּאִיְהִי גְּנִיזָא עֲלָאָה יִקְרָא, שְׁמִיָּהּ מִפּוֹשׁ, אוֹרֵייתָא כֻּלָּא סְתִים וְנִלְיָא, בְּרִזָּא דְשְׁמִיָּהּ וּמִשּׁוּם

אור הרשב"י

פְּנִיּוֹ דְּבַרְבוֹ אִתּוּ, וַיֵּשׁ לָךְ מִקַּח שְׁמִי שֶׁמִּכְרוּ נִמְכַר עִמּוֹ אִמַּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מִכְרַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִּי כְּכִיכּוֹל נִמְכַרְתִּי עִמָּה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, מִשַּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לּוֹ בֵּת יְחִידָה בָּא אֶחָד מִן הַמְּלָכִים וְנִטְלָה בִּיקֶשׁ לִילֵךְ לוֹ לְאַרְצוֹ וְלִיטּוֹל לְאַשְׁתּוֹ אִמַּר לוֹ בְּתִי שֶׁנָּתַתִּי לָךְ יְחִידַתִּי הִיא, לְפָרוֹשׁ מִמֶּנָּה אֵינִי יְכוּל, לֹמַר לָךְ אֵל תִּטְלָה אֵינִי יְכוּל לְפִי שֶׁהִיא אֲשֶׁתְךָ אֵלָּא זֶה טוֹבָה עֲשֵׂה לִּי שְׂכַל מְקוֹם שֶׁאֵתָּה הוֹלֵךְ קִיטּוֹן אֶחָד עֲשֵׂה לִּי שְׂאֲדוֹר אֲצִלְכֶם שֶׁאֵינִי יְכוּל לְהַנִּיחַ אֵת בְּתִי, כִּךְ אִמַּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל נָתַתִּי לָכֶם אֵת הַתּוֹרָה לְפָרוֹשׁ הֵימָנָה אֵינִי יְכוּל, לֹמַר לָכֶם אֵל תִּטְלוּהוּ אֵינִי יְכוּל אֵלָּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁאֵתֶם הוֹלְכִים בֵּית אֶחָד עֲשׂוּ לִי שְׂאֲדוֹר בְּתוֹכּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ.

[קמא] וְאִיתָּא כְּמִדְרַשׁ בְּשִׁמּוֹת רַבָּה עַל מִשְׁכֵּךְ כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִּי אֵל תְּעוֹזְבוּ, אֵל תְּעוֹזְבוּ אֵת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנָּתַתִּי לָכֶם, יֵשׁ לָךְ אָדָם שְׁלוֹקָה מִקַּח יֵשׁ בּוֹ זֶהב אֵינִי בּוֹ כֶּסֶף, יֵשׁ בּוֹ כֶּסֶף אֵינִי בּוֹ זֶהב, אַבְל הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנָּתַתִּי לָכֶם יֵשׁ בּוֹ כֶּסֶף שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים יב) אִמְרוֹת ה' אִמְרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף, יֵשׁ בּוֹ זֶהב שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁם /תְּהִלִּים/ יט) הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהב וּמִפּוֹ רַב, יֵשׁ אָדָם לּוֹקַח שְׁדוֹת אַבְל לֹא כְרָמִים, כְּרָמִים וְלֹא שְׁדוֹת, אַבְל הַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ שְׁדוֹת וַיֵּשׁ בּוֹ כְּרָמִים שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר /הַשִּׁירִים/ ד) שְׁלַחֲךָ פָּרַדְס רְמוֹנִים, יֵשׁ לָךְ אָדָם לּוֹקַח מִקַּח וּבְנֵי אָדָם אֵינִן יוֹדְעִין מַהוּ אַבְל מִשְׁכַּר הַסְּרָסוֹר נִתּוּדַע מַה לָּקַח, כִּךְ הַתּוֹרָה אֵינִי אָדָם יוֹדַע מַה הִיא אֵלָּא מִשְׁכַּר שֶׁלָּקַח מִשֶּׁה שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לד) וּמִשֶּׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן אוֹר

שהתורה היא מטמון גנוז ועליון ויקר והיא שמו של הקב"ה ממש אז לכן התורה כולה היא סתומה וגלויה בסוד שמו, דהיינו שבסוד השם הקדוש הוי"ה הנעלם מצד כתיבתו ומגולה מצד קריאתו כי כותבים אות יהו"ה וקוראים אותו אדנ"י דהיינו שז"א הנקרא הוי"ה מתגלה ע"י המלכות הנקראת אדנ"י (רמ"ק). **וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל בְּתַרְיִן דְּרַגִּין אֵינּוּן, סְתִים וְגַלְיָא** ומשום כך ישראל הם בשתי מדרגות נגלה ונסתר, **דְּתַנִּינֵן תְּלַת דְּרַגִּין אֵינּוּן מִתְקַשְׁרֵן דָּא בְּדָא, קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא, אֲוֲרִייתָא, וְיִשְׂרָאֵל** כי למדנו ששלוש מדרגות הם המתקשרים זו בזו, שהם הקב"ה התורה וישראל. **וְכָל חַד, דְּרַגְנָא עַל דְּרַגְנָא, סְתִים וְגַלְיָא** וכל אחד מאלו המדרגות הם מדרגה על מדרגה דהיינו מדרגה נסתרת ומדרגה נגלת, ומבאר רשב"י. **קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא דְּרַגְנָא עַל דְּרַגְנָא, סְתִים וְגַלְיָא** שהקב"ה הוא מדרגה על מדרגה כי הוא סתום מצד ז"א ונגלה מצד המלכות דהיינו שז"א מתלבש במלכות מהחזרה ולמטה ונעלם בתוכה (מק"מ). **אֲוֲרִייתָא הֵכִי נָמִי סְתִים וְגַלְיָא** וכן גם התורה היא כך שיש בה נגלה ונסתר. **יִשְׂרָאֵל הֵכִי נָמִי דְּרַגְנָא עַל דְּרַגְנָא** וכך גם ישראל הן מדרגה על מדרגה כי יש בהם בעלי פשט הנקראים יעקב ויש בהם בעלי סוד הנקראים ישראל (מק"מ), **הַדָּא הוּא דְכֶתִיב** ואומר רשב"י לרבי אלעזר שזהו הכפילות בפסוק שכתוב, (תהלים קמז) **מִגִּיד דְּבַרְיוֹ לְיַעֲקֹב חֶקְיוֹ וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. תִּירֵי דְרַגִּין אֵינּוּן, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, חַד גַּלְיָא, וְחַד סְתִים** שיש בישראל שתי מדרגות מדרגת יעקב של בעלי הפשט ומדרגת ישראל